

Deo opt. max. uni & trino, Virgini Deiparae, & sancto Lucae orthodoxorum Medicorum Patrono.

1325

QVÆSTIO MEDICA

Cardinalitiis disputationibus manè discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis 4. Aprilis.

M. PETRO CRESSE, Doctore Medico, Præside.

An in sola declinatione Paroxysmi febrilis utilis purgatio?

CALORIS quâquam verum exuperantia, ad diei saltem unius intervallum lacescentis, aut tamen citius compellatur, statim deinceps diebus denuo sevituri, ea corporis affectio est quæ febri appellatione continetur. Illius ut natura innotescat magis, duplicem in nobis calorem statuere, unum, cujus origo celestis sit, alterum ab elementis profectum, fabulam iurare est. Non unam eandemque semper rationem servat, alias continua est, intermittit nonnunquam: Primi ordinis sunt Ephemera, ab impuri syncho eo solum nomine aliena, quod causæ unde nata est, vim agnoscit leviores, Putrida, & Maligna: Intermittens Quotidiana, Tertiana, Quartana: Eadem utrisque sedes in sanguine per arterias venasque omnes excurrente: Nulli venæ sectio non convenit; nulla, si Ephemeram excipias, non admittit purgationem; Putrida quidem & Maligna interdum vel Mollis: Quævis Intermittens duntaxat mollem, nihil quidquam utilitatis adlaturam, nisi legitimâ præparatione adhibita, omni alio tempore posthabito, declinante illius paroxysmo, instituitur.

SANGUIS ut omnis liquor idoneus ut fermentetur partibus constat heterogeneis, quarum mutuo occursum, & veluti propriam inter se, continuo ebullit: impetum videlicet faciunt spirituosæ, ut à cæteris sese expediant, ac crassioribus itretur ea mole retinentur, quæ satis sit iisdem comminuendis, & quam penitissime mutui permiscendis: Intestinum illud partium ex quibus sanguis exurgit bellum, intra mediocritatis limites conclusum sanitatem servat integram: At gravius factum naturæ incommodum evadit, cum nempe sanguini aut aliqua minime familiaris materia se attentat immiscere, aut aliquod ex iis quibus constat principis, agendi virtute insignibus, ultra modum naturalem invalescit; hinc febris eo usque perseverans, dum aut subigatur & ad meliorem reducatur frugem, aut foras ejiciatur permixta sanguini impuritas, longe commodius sub paroxysmi declinationem, quam aut eo sæviente, admodum aut penitus exacto, artis beneficio succutienda, quod tunc nec ut in fervore summo concitatus, nec ut in intermissione segnius, at moderate commota, ultro se præbet vi medicamenti purgantis eliminandam.

SANGUINEM vehementissime in febribus perturbari, summum exhibet medicamento purganti officiculum, ut ejus beneficio peregrina quæ ille scatur materies foras deferatur. Cui rei non minus officit, si pigrius exagretur, eamque, licet labe aliqua inquinatus, pene fervoris moderationem servet, quam naturæ dum sui omnino juris est leges desiderant. Illic nimirum quo ei insensibilis humor fertur atreptus vi fermentationis impetu, necit plerumque remedi virtuti obtemperare, ac se ad eum motum ad quem ab eo invitatur convertere: hic quæ sanguis impurâ materiâ aspersus est, eam tam arcte comprehendit, ut suam omnino operam sit proculdubio perditurus, imo ægotanti damnum fortassis aliquod constaturus non leve, qui in illa tranquillitate, nativum ei nitorem purgationis auxilio restituere attentabit. Illa est sanguinis constitutio dum febriles paroxysmi aut augentur, aut consistunt, hæc, cum in intermissione, pulsus omnimodam pene integritatem obtinuit, ut neutro hoc tempore unquam usquam feliciter purgatio sit celsura, viros contra sanioris adlatura fructus, si ad eam confugiat, cum morbi materiâ per declinationem moderate exagitata, ac sponte in alvum decidua, nihil impedit quominus vel mollissimi remedii virtute foras protrudatur.

QUANTUM in febrili Paroxysmi augmento ac vigore, nimia sanguinis effuscescentia, & post eum penitus exactum, modestior particularum ex quibus constat motus, tantum eodem incipiente & corpus universum conglaciante, à medicamento purgantis usu dehortatur, quæ tunc temporis spiritus detinentur segnitie, qui nisi opem ferant, suæque vires commode, suspensum quodvis seu à natura, seu ab arte consilium cedere semper infelicitissime consuevit. Quæquidem in re nemo se præbebit repugnantem, qui causam ad animum retulerit suam, horrores, rigorisve unde nascuntur febriles paroxysmi: scire etenim hæc nullam ex his febribus quæ intermittunt, unquam usquam caput efferre, quin sanguis ea fermentationis ratione quæ ad ejus destructionem vergit mollior diuque exagitatus, aut biliosus ut in quotidiana & tertiana, aut ut in quartana melancholicus evadat: hinc chylus licet absque ulla aut viscerum aut alimentorum culpa sanguini illaudabili confusus, si non omnis sui salutem aliquam portionem in humorem facessit minus naturæ familiarem, non prius sanguini fermentationem inducturum ullam, quin vel in his cordis sinibus, spirituum pene virtutem omnem eliserit, hinc artum imo universi corporis frigus sæpe quam molestissimum, hinc ea pulsus exilitas, ut interdum nequidem ille explorari ullaenus possit, hinc quoque susceptæ purgationis seu Mollis, seu mollis, febrili ea tempestare suavitas, ad cujus salutem eventum, cum pleraque alia, tum illud maxime desideratur ut portio sanguinis tenuior seu spiritus ea fruatur libertate, quæ & reliquam ejus massam, ut ad id decet, exagitare, & medicamentum valeat sepeliam quasi virtutem suscitare.

NEC verò ad legitimam medendi rationem accommodatus se gesserit, qui sub intermissionis finem, duabus tribusve ante paroxysmum horis, febrilem materiam, aut omnem aut certe aliquam subducere, sicque vel morbum penitus tollere, vel ingruentem insulsum retardare attentaverit: id enim est observatione dignissimum quod & tradidit Hippocrates, & quoties confirmata experientia, nihil quidquam humoris impuri, tuto & commode vi medicamenti purgantis exagitari, nisi, quod coctionis nomine intellexit, fermentationis beneficio à laudabili cui ille permixtus erat, sepositum, natura à se se procul amandare aggesserit; ac febri imminente paroxysmo, quis negare aulit, eam regnare cruditate qua nulla major excogitari potest? Quis porro contendere à chylis futuri insulsum materiam quam mox præbituro, nec ulla adhuc vi legitimæ fermentationis subacta, nec in sanguine, quidquam posse avelli, quo foras deducto, aut sanitatis integritas, aut aliquod saltem ægro solatium accedat. Verbo dicam, illum apud nos Medicum longe consultissimum meritò haberi, qui appetente paroxysmo ob cruditatem, hand datum exco, ob nimiam sanguinis tranquillitatem, incipiente ob spirituum suffocationem, ad exco, properante ob fermentationis vim summam, à purgando deteritus, tunc solum ad id muneri se accingit, cum quæ deflagravat sanguini infensa materies, mollior adhuc eo declinante commota, sponte se offert medicamento purganti quam facillime abigendam.

Ergo in sola declinatione Paroxysmi febrilis utilis purgatio.

Asserebat Lutetia JOANNES CLAUDIUS DE LARRE, Socii Laudunæus A.R.S.H. MDCLXXX.